

TRENČIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
K R A J

KONCEPCIA ROZVOJA PRÁCE S MLÁDEŽOU V TRENČIANSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI DO ROKU 2028

SEPTEMBER 2020

OBSAH

Zoznam použitých skratiek	3
Vymedzenie pojmov	4
Úvod	4
1 STRATEGICKÝ RÁMEC PRÁCE S MLÁDEŽOU V TSK	6
1.1 VÝCHODISKÁ SPRACOVANIA KONCEPCIE	6
1.1.1 Východiská na európskej úrovni	6
1.1.2 Východiská na národnej úrovni	6
1.1.3 Východiská na regionálnej úrovni	7
1.2 SWOT ANALÝZA	8
1.2.1 PRINCÍPY	11
1.2.1.1 Práca s mládežou	11
1.2.1.2 Posilnenie mládeže	12
1.2.1.3 Spolupráca	12
1.2.1.4 Participácia	12
1.2.1.5 Inklúzia	13
2 KĽÚČOVÉ OBLASTI ROZVOJA PRÁCE S MLÁDEŽOU	14
2.1 VZDELÁVANIE	14
2.2 PRÁCA S MLÁDEŽOU	15
2.3 SOCIÁLNE ZAČLENENIE	15
2.4 DOBROVOENÍCTVO	16
2.5 PARTICIPÁCIA	16
2.6 ZDRAVIE	17
2.7 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	17
3 CIELE ROZVOJA PRÁCE S MLÁDEŽOU	19
3.1 Cieľ 1 – Rozvoj kompetencií kľúčových aktérov a všetkých multiplikátorov v oblasti práce s mládežou a mladých ľudí	19
3.2 Cieľ 2 – Rozvoj a zvyšovanie kvality práce s mládežou	21
4 IMPLEMENTÁCIA, REALIZÁCIA A HODNOTENIE KONCEPCIE	25
Záver	26

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

AIESEC	Medzinárodná organizácia študentov hospodárskych a obchodných vied (<i>Association Internationale des Etudiants en Sciences Economiques et Commerciales</i>)
CPPPaP	Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie
ČR	Česká republika
CVČ	Centrum voľného času
DofE	Medzinárodná cena vojvodu z Edinburghu (<i>Duke of Edinburgh</i>)
EDS	Európska dobrovoľnícka služba (anglická skratka EVS z <i>European Voluntary Service</i>)
EÚ	Európska únia
EURES	Európske služby zamestnanosti (<i>European Employment Services</i>)
IUVENTA	Slovenský inštitút mládeže
KA	Kľúčoví aktéri (vid' vymedzenie pojmov)
KCVČ	Krajské centrum voľného času
K PSM TSK	Koordinátor práce s mládežou Trenčianskeho samosprávneho kraja
K PSM	Koordinátor práce s mládežou mesta
MSPS TSK pre mládež	Medzisektorová pracovná skupina TSK mládež
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MVO	Mimovládna organizácia
OZ	Občianske združenie
RCM	Regionálne centrum mládeže
RMTNK	Rada mládeže Trenčianskeho kraja
SAAIC	Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu
SAIA	Slovenská akademická informačná agentúra
SR	Slovenská republika
SŠ	Stredné školy
TSK	Trenčiansky samosprávny kraj
ÚPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
VŠ	Vysoké školy
VÚC	Vyšší územný celok
VÚDPaP	Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Z. z.	Zbierka zákonov
ZŠ	Základné školy
ŽŠR	Žiacka školská rada

VYMEDZENIE POJMOV

Erasmus+ – program Európskej únie, ktorý podporuje aktivity v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a športu počas programového obdobia v rokoch 2014 –2020

Európsky zbor solidarity (EZS) – program Európskej únie. Združuje mladých ľudí s cieľom vytvoriť inkluzívnejšiu spoločnosť, podporovať zraniteľné osoby a reagovať na sociálne výzvy. Mladým ľuďom, ktorí chcú pomáhať, chcú sa učiť a rozvíjať, ponúka inšpiratívnu a posilňujúcu skúsenosť

Job shadowing – populárny nástroj pracovného vzdelávania (pracovné tieňovanie)

Kľúčoví aktéri – koordinátori práce s mládežou, pracovníci s mládežou, vedúci Medzinárodnej ceny vojvodu z Edinburghu, koordinátori žiackych školských rád základných a stredných škôl, pedagógovia a ďalší multiplikátori v oblasti práce s mládežou

MSPS TSK pre mládež – Medzisektorová pracovná skupina Trenčianskeho samosprávneho kraja pre mládež. Pracovná expertná skupina zložená zo zástupcov inštitúcií, organizácií, zamestnávateľov, škôl, miest, mladých ľudí a ďalších zástupcov, ktorí pracujú s mladými ľuďmi, zastupujú ich záujmy a záujmy tých, ktorí s nimi pracujú

Živá knižnica – inovatívna metodika neformálneho vzdelávania

ÚVOD

Mladí ľudia vo veku do 30 rokov predstavujú podstatnú časť obyvateľstva SR. Deti a mládež majú špecifické potreby, ktoré je potrebné brať do úvahy v procese ich prípravy pre spoločenský a pracovný život. Patria k najzraniteľnejším skupinám v spoločnosti a zároveň sú cenným zdrojom jej rozvoja.

Koncepcia rozvoja práce s mládežou v Trenčianskom samosprávnom kraji do roku 2028 (ďalej len „konceptia“) nadväzuje na predchádzajúcu Koncepciu rozvoja práce s mládežou v Trenčianskom samosprávnom kraji do roku 2020 a jej plnenie a je strategickým dokumentom, ktorý definuje východiská, princípy, a ciele kraja a iných subjektov v oblasti rozvoja práce s mládežou v Trenčianskom kraji.

Koncepcia pozostáva z troch hlavných častí:

Strategický rámec práce s mládežou v TSK, ktorý stanovuje východiská, princípy a cieľ regionálnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži.

Kľúčové oblasti rozvoja práce s mládežou sú rozčlenené do 7 tematických oblastí, v ktorých sa budú rozvíjať 2 hlavné ciele.

Tematické oblasti:

1. Vzdelávanie
2. Práca s mládežou
3. Sociálne začlenenie
4. Dobrovoľníctvo
5. Participácia
6. Zdravie
7. Životné prostredie

Hlavné ciele:

1. Rozvoj kompetencií kľúčových aktérov a všetkých multiplikátorov v oblasti práce s mládežou a mladých ľudí
2. Rozvoj a zvyšovanie kvality práce s mládežou

Implementácia, realizácia a hodnotenie koncepcie

Príprava koncepcie prebiehala participatívnym spôsobom so širokým zapojením všetkých aktérov, hlavne Medzisektorovej pracovnej skupiny TSK pre mládež, ale aj koordinátorov práce s mládežou miest na území Trenčianskeho kraja a ďalších aktérov (TSK, KCVČ v Trenčíne, ktorého súčasťou je Regionálne centrum mládeže, škôl a školských zariadení, miestnej samosprávy, zamestnávateľov, mimovládnych organizácií, mladých ľudí, žiackych školských rád, študentských parlamentov a ďalších inštitúcií).

1 STRATEGICKÝ RÁMEC PRÁCE S MLÁDEŽOU V TSK

Strategický rámec práce s mládežou v TSK predstavuje previazaný systém východísk, princípov a cieľov regionálnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži.

1.1 VÝCHODISKÁ SPRACOVANIA KONCEPCIE

Východiskom pre spracovanie koncepcie sú skúsenosti z predchádzajúceho obdobia realizácie regionálnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži, ktoré poukázali na situáciu v oblasti práce s mládežou a zadefinovali problémy a potreby mladých ľudí v Trenčianskom kraji, schválené koncepcie a strategické dokumenty miest v oblasti práce s mládežou v Trenčianskom kraji.

Ďalšími východiskami sú schválené dokumenty:

1.1.1 Východiská na európskej úrovni

1. Uznesenie Rady Európskej únie a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, o rámci pre európsku spoluprácu v oblasti mládeže: stratégia Európskej únie pre mládež na roky 2019 – 2027 (2018/C 456/01)

2. Charta Europe Goes Local

1.1.2 Východiská na národnej úrovni

1. Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020¹

2. Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

3. Zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len “zákon o podpore práce s mládežou”)

¹ V dobe prípravy Koncepcie ešte nebola schválená Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na nové obdobie, vychádzame z dokumentu platného do roku 2020

4. Koncepcia výchovy a vzdelávania detí a mládeže k dobrovoľníctvu

5. Zákon č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len “zákon o dobrovoľníctve”)

1.1.3 Východiská na regionálnej úrovni

1. Stratégia rozvoja stredného odborného školstva v TSK na roky 2013 – 2020²

2. Krajská koncepcia environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v Trenčianskom kraji

3. Zákon o podpore práce s mládežou v §5 a §6 upravuje úlohy kľúčových aktérov mládežníckej politiky na regionálnej a lokálnej úrovni.

§ 5 Vyšší územný celok na úseku starostlivosti o mládež vypracúva a uskutočňuje koncepciu rozvoja práce s mládežou, vyhodnocuje jej plnenie a v súlade s ňou

a) podieľa sa na získavaní a analýze informácií o mládeži vo svojej pôsobnosti,

b) podporuje organizovanie práce s mládežou,

c) podporuje činnosť zdravotne znevýhodnenej mládeže, mládeže zo sociálne znevýhodneného prostredia, mládeže z najmenej rozvinutých okresov a mládeže znevýhodnenej iným spôsobom,

d) ustanovuje koordinátora práce s mládežou,

e) zabezpečuje prevádzkovanie výchovno-vzdelávacích zariadení a stará sa o ich účelné využívanie,

f) kontroluje účelnosť využívania finančných prostriedkov poskytnutých zo svojho rozpočtu na prácu s mládežou,

g) spolupracuje s fyzickými osobami a právnickými osobami uvedenými v § 15 ods. 2,

h) podieľa sa na neformálnom vzdelávaní v oblasti práce s mládežou,

i) zabezpečuje aktivity v oblasti práce s mládežou prostredníctvom poskytovania finančných prostriedkov z rozpočtu vyššieho územného celku,

² V dobe prípravy Koncepcie ešte nebola schválená stratégia odborného školstva v TSK na ďalšie obdobie, vychádzame z dokumentu platného do roku 2020

j) podporuje zapojenie mládeže do dobrovoľníckej služby,

k) podporuje spoluúčasť mládeže.

§ 6 Obec

(1) Obec na úseku starostlivosti o mládež

a) podporuje uskutočňovanie práce s mládežou na svojom území,

b) utvára podmienky na rozvoj práce s mládežou,

c) podporuje činnosť zdravotne znevýhodnenej mládeže, mládeže zo sociálne znevýhodneného prostredia, mládeže z najmenej rozvinutých okresov a mládeže znevýhodnenej iným spôsobom,

d) spolupracuje s fyzickými osobami a právnickými osobami uvedenými v § 15 ods. 2,

e) podporuje zapojenie mládeže do dobrovoľníckej činnosti,

f) podporuje spoluúčasť mládeže.

(2) Obec môže pri výkone samosprávy ustanoviť koordinátora práce s mládežou. Obec, ktorá bola vyhlásená za mesto, na úseku starostlivosti o mládež okrem pôsobností podľa odsekov 1 a 2 aj vypracúva, uskutočňuje, aktualizuje koncepciu rozvoja práce s mládežou a vyhodnocuje jej plnenie.

1.2 SWOT ANALÝZA

Silné stránky	Slabé stránky
- Stratégia rozvoja odborného školstva v TSK na roky 2013-2020 - Sieť mimovládnych organizácií a inštitúcií pracujúcich s mládežou - Krajské centrum voľného času – Regionálne centrum mládeže v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK - CVČ v kraji - Výborná spolupráca so SŠ	- Nedostatočná informovanosť a spolupráca s rodičmi - Slabé dlhodobé financovanie oblasti práce s mládežou - Nedostatočná tradícia, propagácia a podpora dobrovoľníctva - Nedostatočné využívanie grantových schém v niektorých mestách

TRENČIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
K R A J

• Podpora TSK • Koordinátor práce s mládežou TSK • Prepájanie práce s mládežou v kraji • Participatívne rozpočty: kraj, niektoré mestá, na stredných školách, na základných školách • Koordinátori práce s mládežou v niektorých mestách, komisie mládeže • Strategické dokumenty v oblasti práce s mládežou niektorých miest • Podporné grantové schémy pre mládež na národnej, regionálnej a miestnych úrovniach • Skúsenosť a odbornosť pracovníkov s mládežou • Rozvoj duálneho vzdelávania a spolupráce so zamestnávateľmi v Trenčianskom kraji • Know-how v oblasti práce s mládežou • Existencia a skúsenosti ŽŠR SŠ, ZŠ, koordinátorov ŽŠR • Koncepcná práca na úrovni TSK vychádzajúca z potrieb regiónu • Motivácia mladých ľudí • Existencia mládežníckych parlamentov a iných štruktúr mládeže • Štruktúra a podpora rozvoja kompetencií pracovníkov s mládežou / koordinátorov práce s mládežou na miestnej úrovni • Dostatočné využívanie grantových schém na regionálnej úrovni • Trvalá udržateľnosť, existencia a podpora mládežníckych parlamentov na miestnej úrovni v niektorých mestách • Dostatočná podpora a rozvoj líderstva v niektorých mestách	• Trvalá udržateľnosť, existencia a podpora mládežníckych parlamentov na miestnej úrovni v niektorých mestách • Nedostatočná podpora a rozvoj líderstva v niektorých mestách • Kvalita a akceptácia činnosti ŽŠR • Nedostatočná práca s mladými ľuďmi s nedostatkom príležitostí • Slabá spolupráca miestnych samospráv – škôl - MVO – firiem v oblasti rozvoja komunitného života • Nedostatočná udržateľnosť motivácie mladých ľudí • Nedostatočné využívanie metód a techník neformálneho vzdelávania v niektorých mestách • Slabé kariérne poradenstvo a vzdelávanie k podnikaniu • Nedostatočná prepojenosť formálneho a neformálneho vzdelávania s cieľom podpory rozvoja mladých ľudí komplexne • Nedostatočná informovanosť o nových trendoch a nástrojoch v oblasti práce s mládežou v niektorých mestách • Nedostatočné podporné nástroje na rozvoj duševného zdravia mladých ľudí žijúcich, alebo pôsobiacich na území Trenčianskeho kraja • Nedostatočná informovanosť o činnosti koordinátorov práce s mládežou miest • Slabá propagácia práce s mládežou • Slabá prepojenosť organizácií a ich rivalita • Slabá transparentnosť financovania v práci s mládežou • Chýbajúci etický rámec v práci s mládežou v organizáciách • Chýbajúci kontroling kvality v práci s mládežou • Slabý priestor na vzdelávanie v oblasti diskriminácie, šikany, občianskych
---	--

• Dostatočné využívanie metód a techník neformálneho vzdelávania • Dostatočná informovanosť o nových trendoch a nástrojoch v oblasti práce s mládežou v niektorých mestách • Podpora a prepájanie národnej koncepcie a stratégie a európskej stratégie koncepciou prácou na regionálnej úrovni • Efektívne využívanie zdrojov	a ľudských práv, soft skills a ďalších na základných a stredných školách • Nezaujím mladých ľudí sa zapájať všeobecne do aktivít • Slabá informovanosť mladých ľudí o tom, ako môžu ovplyvniť život v mestách (aktívne občianstvo) • Nedostatočné vedomosti a zručnosti kľúčových aktérov o efektívnych informačných kanáloch na komunikáciu s mladými ľuďmi • Nesprávny spôsob získavania informácií o potrebách mladých ľudí v niektorých mestách • Nedostatočná otvorenosť a ochota na spoluprácu mestských úradov v niektorých mestách • Nedostatočné uznanie dopadov neformálneho vzdelávania • Slabá podpora pracovníkov s mládežou a koordinátorov práce s mládežou v niektorých mestách • Slabé financovanie práce s mládežou v niektorých samosprávach
Príležitosti	Hrozby
• Existencia organizácií podporujúcich rozvoj mladých ľudí prostredníctvom ich programov • Grantové schémy • Platná legislatíva Slovenskej republiky a Európskej únie v oblasti • Výskumy na národnej a európskej úrovni v oblasti • Existencia partnerstva samospráv • Rozvoj práce s mládežou miest a obcí a motivácia jednotlivých samospráv rozvíjať oblasť práce s mládežou na svojom území • Existencia kvalitnej metodiky neformálneho vzdelávania a jej dostupnosť	• Neexistujúce ukotvenie dobrovoľníctva do 15 rokov v legislatíve • Nedostatočná štruktúra coworkingových center a nízkoprahových centier • Pozastavenie aktivít v oblasti práce s mládežou z dôvodu vývoja pandémie na území Slovenskej republiky • Neochota niektorých samospráv rozvíjať a riešiť rozvoj práce s mládežou • Chýbajúci „záložný plán“ financovania práce s mládežou zo zdrojov samosprávy v niektorých mestách

TRENČIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
K R A J

• Európske kampane pre rozvoj a podporu riešení aktuálnych tém • Národné programy • Cezhraničná spolupráca SR – ČR • Pandémia a jej pozitívne dopady na rozvoj medzigeneračného dialógu, dobrovoľníctva, rozvoj interpersonálnych vzťahov a sociálnych väzieb a iné pozitívne dopady • Využitelnosť informačných technológií a sociálnych sietí • Juventa a jej podporné nástroje v oblasti práce s mládežou • Úrad splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti, Úrad splnomocnenca vlády pre rómske menšiny a ich podporné aktivity • Medzinárodné mobility • Platforma dobrovoľníckych centier • Rôzne aktivity, výzvy, súťaže na celoslovenskej a európskej úrovni • Existujúce skúsenosti a ich šírenie v rámci kraja, Slovenska • Využitie a možné prepojenie a spolupráca miest v rámci „typu“ mesta a ich potrieb (banské/kúpeľné/krajské/okresné/ podľa počtu obyvateľov,...)	• Nedostatočná podpora spolupráce a rozvoja regionálnej koordinácie práce s mládežou z národnej úrovne • Nedostatočné oceňovanie a celkové povedomie o práci s mládežou na Slovensku • Pandémia a ich dopad na ekonomický, sociálny a občiansky život • Pozastavenie podporných nástrojov v oblasti práce s mládežou • Nedostatočná spolupráca štát – kraj – mestá v oblasti práce s mládežou • Byrokracia • Hoaxy
---	--

1.2.1 PRINCÍPY

1.2.1.1 Práca s mládežou

TSK vníma, že práca s mládežou má byť:

- ✓ založená na dobrovoľnej účasti mladých ľudí v práci s mládežou, ktorá vychádza z ich vlastnej vôle a motivácie,
- ✓ má byť založená na potrebách záujmoch, nápadoch a skúsenostiach mladých ľudí tak, ako ich vnímajú oni sami a má prinášať tak do ich života pridanú hodnotu a radosť,

- ✓ má byť tvorená, organizovaná, plánovaná, pripravovaná, realizovaná a hodnotená spolu s mladými ľuďmi alebo priamo mladými ľuďmi,
- ✓ má prispievať k osobnému a sociálnemu rozvoju mladých ľudí prostredníctvom neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa,
- ✓ má sa snažiť zvyšovať samostatnosť a nezávislosť mladých ľudí a ich prístup k právam
- ✓ má k mladým ľuďom pristupovať holisticky a vnímať ich ako schopných jedincov a hlavných strojcov svojho života a tiež ako prínos pre spoločnosť ako celok,
- ✓ má podporovať kritické myslenie a kreativitu ako aj ľudské práva, demokratické hodnoty a aktívne občianstvo,
- ✓ má byť aktívne inkluzívna a ponúkať rovnaké možnosti všetkým mladým ľuďom.

1.2.1.2 Posilnenie mládeže

TSK vníma mládež ako dôležitého aktéra rozvoja spoločnosti, vytvára podmienky, aby deti a mládež v kraji našli uspokojenie svojich potrieb a požiadaviek, poskytuje prostredie na kvalitnú a etickú sebarealizáciu, považuje mládež za schopnú prevziať zodpovednosť za smerovanie svojho života.

1.2.1.3 Spolupráca

TSK vníma, že komplexné zabezpečenie regionálnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži je nielen úlohou samosprávneho kraja, ale aj obcí, mimovládneho a súkromného sektora, médií, vzdelávacích inštitúcií, rodiny, komunít, ako aj samotných detí a mládeže.

1.2.1.4 Participácia

TSK deklaruje, že mládež má právo aktívne sa zúčastňovať života v spoločnosti. Uvedomuje si, že prirodzená účasť mládeže na spoločenskom a politickom živote je základným predpokladom jej spoluúčasti na rozhodnutiach, ktoré sa týkajú jej súčasného i budúceho života.

1.2.1.5 Inklúzia

TSK venuje osobitnú pozornosť ochrane a podpore detí a mládeže s nedostatkom príležitostí (zo sociálne, ekonomicky, geograficky alebo kultúrne znevýhodneného prostredia, zdravotne postihnutým alebo mladým ľuďom so zdravotnými problémami).

2 KĽÚČOVÉ OBLASTI ROZVOJA PRÁCE S MLÁDEŽOU

2.1 VZDELÁVANIE

Cieľom vzdelávania je príprava mladých ľudí na rýchlo meniacu sa realitu pracovného trhu a ďalšieho života po ukončení vzdelávacieho procesu. Nesúlad medzi vzdelávaním a potrebami na trhu práce sa odráža aj v miere nezamestnanosti absolventov škôl. Potrebu posilniť rôznorodé vzdelávacie príležitosti potvrdzuje aj prijatie Deklarácie o uznávaní prínosu neformálneho vzdelávania v práci s mládežou a Memoranda o spolupráci pri rozvoji ďalšieho vzdelávania.

Je dôležité vytvoriť taký systém celoživotného vzdelávania, ktorého súčasťou bude funkčné prepojenie formálneho a neformálneho vzdelávania mládeže, ako aj ich vzájomné dopĺňanie sa. Zároveň vzdelávanie je podporný nástroj k rozvoju aktívneho občianstva, inkluzívnej spoločnosti a lepšej zamestnateľnosti mladých ľudí. Je potrebné zavádzať do vzdelávania inovatívne prvky a reflektovať nové trendy v oblasti práce s mládežou tak, aby reflektovali potreby mladých ľudí a zároveň reagovali na meniace sa potreby zamestnávateľov, rozvíjali tvorivosť, kreativitu a podnikavosť u mladých ľudí a rešpektovali potreby všetkých mladých ľudí, a ich špeciálne potreby. Je nevyhnutné rozvíjať mäkké zručnosti, prácu v tíme, preberanie zodpovednosti a ďalšie kompetencie, ktoré identifikovali zamestnávatelia ako nevyhnutné pre zaradenie mladých ľudí na pracovný trh. Je nevyhnutné prepájať a zdokonaľovať rôzne formy vzdelávania tak, aby reagovali na neustále sa meniace výzvy.

Výzvou je zvyšovanie kvality vzdelávania, systému duálneho vzdelávania a najmä problematika odbornej praxe, ktorá by mladým ľuďom umožnila lepšiu pripravenosť na vstup do prvého zamestnania. Nemenej dôležitou výzvou je kvalita kariérového poradenstva, kde je dôležitá predovšetkým spolupráca rôznych aktérov, ktorí sa na vzdelávaní a príprave mladých ľudí pre vstup na trh práce podieľajú.

Je dôležité, aby sa mladí ľudia už počas štúdia naučili tvorivému mysleniu, samostatnosti, a aby boli vedení k správnym hodnotám. Podnikavosť je schopnosť jedincov premeniť nápady na reálne činy, chopiť sa iniciatívy, niest zodpovednosť,

prijat' riziko a dosahovať ciele. Podnikavosť priamo pozitívne ovplyvňuje zamestnateľnosť mladých ľudí. Významným prínosom pre tvorivosť a podnikavosť je systém duálneho vzdelávania, ktorý prepája teóriu s praxou, formuje tvorivého a podnikavého zamestnanca. Vážnym problémom však aj naďalej zostáva dostupnosť informácií a poradenstva v oblasti podnikania.

Globálne vzdelávanie, ktoré zdôrazňuje globálny kontext v učení sa, podporuje zvyšovanie vedomostí o globálnych témach a motiváciu mladých ľudí sa nimi zaoberať. Vytváranie podmienok na rozvoj mobility a medzinárodných kontaktov motivuje mládež k získaniu interkultúrnej skúsenosti. Kvalitne pripravená a realizovaná aktivita v oblasti práce s mládežou posilňuje v nich hodnoty, akými sú napríklad poznanie ľudských práv, potláčanie prejavov intolerancie, rasizmu a xenofóbie, rozvoj solidarity, uznanie a chápanie hodnôt rôznych kultúr. Podporuje rozvoj projektov zameraných na študijnú, reprezentačnú pracovnú mobilitu mládeže, ako aj mobilitu mládeže vo voľnom čase. Skúsenosť s pobytom v zahraničí zvyšuje uplatniteľnosť mladých ľudí aj na trhu práce na Slovensku.

2.2 PRÁCA S MLÁDEŽOU

Práca s mládežou je cieľavedomá činnosť, ktorá reaguje na potreby mladých ľudí a vedie k pozitívnemu rozvoju ich osobnosti. Je založená na princípe dobrovoľnej účasti mládeže, partnerského prístupu a vzájomného rešpektu. Jej úlohou je prispievať k zrelosti, nachádzaniu životného smerovania a sebapoznania jednotlivca a skupiny. V spolupráci s rodinami a odborníkmi môže práca s mládežou pomôcť pri riešení problémov nezamestnanosti mladých ľudí, školského neprospievania a sociálneho vylúčenia. Práca s mládežou taktiež pomáha zabezpečovať voľnočasové aktivity detí a mládeže. Napriek tomu, že práca s mládežou je neformálna, musí byť viac profesionalizovaná.

2.3 SOCIÁLNE ZAČLENENIE

Sociálnemu začleneniu predchádza vylúčenie, ktoré je často vnímané aj ako dôsledok nerovného prístupu jednotlivcov či skupín k zamestnaniu, bývaniu, sociálnej ochrane, zdravotnej starostlivosti, vzdelaniu, službám a súčasne aj ako neschopnosť uplatňovať svoje práva a realizovať aktívne občianstvo. V SR sú najviac ohrozené sociálnym vylúčením deti vo veku do 18 rokov. Výrazne ohrozená skupina je mládež v náhradnej rodinnej starostlivosti a mládež v reedukačných domovoch. Zároveň je nevyhnutné mapovať potreby v oblasti sociálneho začlenenia, chýba taktiež vzdelávanie v oblasti na školách, zamestnancov úradov, pedagógov a ďalších multiplikátorov v oblasti práce s mládežou a celková spolupráca s cieľom rozvoja dialógu a spolupráce s cieľovou skupinou. Je potrebné trvale a systematicky podporovať všetky aktivity vedúce k posilneniu preventívnych opatrení a informovanosti v oblasti sociálneho začlenenia.

2.4 DOBROVOĽNÍCTVO

Dobrovoľníctvo mládeže je dôležitým nástrojom rozvoja vedomostí, zručností a postojov mladých ľudí. Prejavovať spoločenskú solidaritu prostredníctvom dobrovoľníctva je pre mladých ľudí dôležité z hľadiska ich osobného rozvoja, vzdelávacej mobility, ako aj sociálnej súdržnosti. Dobrovoľníctvo mládeže tiež silne prispieva k medzigeneračnej solidarite. SR v oblasti dobrovoľníctva nemá rozvinutú tradíciu, návyk a spoločenské uznanie prínosov dobrovoľníckej činnosti pre spoločnosť aj pre samotného dobrovoľníka, ktoré by následne mohol uplatniť na trhu práce. Je potrebné zapojiť do dobrovoľníctva čo najviac mladých ľudí z rozličných skupín a zabezpečiť ich udržateľnosť v dobrovoľníctve.

2.5 PARTICIPÁCIA

Zabezpečenie aktuálnych, dostupných a relevantných informácií a vytvorenie podmienok pre prácu s mládežou a priestoru pre mládež je základnou podmienkou participácie mládeže na živote spoločnosti na miestnej a regionálnej úrovni. Školy a školské zariadenia, mimovládne organizácie a iné subjekty sú priestorom, kde má mládež vhodné a prirodzené podmienky na získanie a uplatnenie zodpovedajúcich kompetencií. Podporou štruktúrovaného dialógu možno prispieť ku skvalitneniu života

mladých ľudí v regióne. Vznik a rozvoj kvality ŽŠR na ZŠ prispieva ku skvalitneniu života a rozvoju kompetencií v už v nižšom veku. Rozvoj takto získaných kompetencií pokračuje aj na SŠ. Mladí ľudia majú záujem následne aj participovať na aktivitách a riešiť problémy nielen v školách, ale aj v komunite. Mladí ľudia nie sú dostatočne zapájaní do rozhodovacích procesov na všetkých úrovniach, čo je základ pre rozvoj demokratickej spoločnosti. V Trenčianskom kraji sa podarilo vo viacerých mestách zriadiť pozíciu koordinátorov práce s mládežou, ktorí priamo svojimi aktivitami podporujú rozvoj práce s mládežou na lokálnej úrovni a podporu participatívnych procesov na území miest. Preto je nevyhnutné aj naďalej ich podporovať v ich činnosti a rozvíjať ich kompetencie ako multiplikátorov v oblasti práce s mládežou a participácie.

2.6 ZDRAVIE

Zdravie mládeže je jednou z najdôležitejších hodnôt pre budúcnosť. Životný štýl detí a mládeže sa v posledných rokoch mení. Pod vplyvom okolia sú mladí ľudia vystavení nezdravému spôsobu života, ktorý zahŕňa málo pohybu, veľa času venovaného televízii a počítaču, nezdravú stravu, nedostatok priestoru na sebarealizáciu, nedostatok sebadôvery, sebavedomia a sebaúcty, neadekvátne trávenie voľného času. Nezdravé životné spôsoby majú výrazný vplyv na kvalitu života mladých ľudí.

Významný a stále vyšší počet mladých ľudí má problémy duševného zdravia, ako je veľký stres, úzkosť, depresiu a iné duševné ochorenia. Mladí ľudia sa odvolávajú na obrovské sociálne tlaky, ktorým v dnešnej dobe čelia, a vyjadrujú potrebu lepšieho zabezpečenia duševného zdravia mladých, zvýšenie informovanosti v oblasti.

2.7 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Náš život nemôže byť oddelený od prostredia, v ktorom žijeme. Mladí ľudia vedia veľmi presne pomenovať problémy svojho okolia, prírody, vedia dokonca aj navrhnúť podnetné riešenia v oblasti životného prostredia, avšak ich participácia, hoci práve oni budú znášať dôsledky dnešných rozhodnutí, je v tejto oblasti skôr výnimkou. Je preto

dôležité naučiť mladých ľudí používať dôležité zručnosti, ktoré im umožnia aktívne sa zúčastňovať rozhodovaní a aktivít dotýkajúcich sa aj ochrany prírody a životného prostredia. Zvyšovanie environmentálneho povedomia mladých ľudí je možné uskutočniť tak prostredníctvom formálneho vzdelávania ako aj formou neformálneho vzdelávania.

3 CIELE ROZVOJA PRÁCE S MLÁDEŽOU

Cieľom regionálnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži je vytvoriť podmienky a príležitosti pre zvyšovanie kvality života mladých ľudí žijúcich a pôsobiacich na území Trenčianskeho kraja.

3.1 CIEĽ 1 – ROZVOJ KOMPETENCIÍ KĹÚČOVÝCH AKTÉROV A VŠETKÝCH MULTIPLIKÁTOROV V OBLASTI PRÁCE S MLÁDEŽOU A MLADÝCH ĽUDÍ

Organizácia workshopov, stretnutí za účelom nadviazania spolupráce, propagácie dobrých príkladov praxe, porovnávanie stavu a rozvoja v oblasti práce s mládežou, zvyšovania informovanosti o možnostiach rozvoja pre multiplikátorov, ale aj pre mladých ľudí, s ktorými pracujú, organizácia školení a ďalších podporných nástrojov na rozvoj kompetencií.

Cieľ 1 – Rozvoj kompetencií kľúčových aktérov a všetkých multiplikátorov v oblasti práce s mládežou a mladých ľudí.		Časový rámec	Zodpovedná inštitúcia	Zdroj financovania
1.1	analýza vzdelávacích a rozvojových potrieb kľúčových aktérov a mladých ľudí v oblasti práce s mládežou a podpora aktivít vychádzajúcich a riešiacich dané potreby v Trenčianskom kraji	priebežne	KCVČ – RCM v spolupráci s KA	Rozpočet KCVČ Grantové programy
1.2	zvyšovanie kompetencií v oblasti práce s mládežou a všetkých tematických oblastí tejto koncepcie u kľúčových aktérov v oblasti práce s mládežou a u mladých ľudí a metódach, technikách, nástrojov a spôsobov pri rozvoji kompetencií (napr. supervízia, mentoring, koučing, online nástroje a podobne)	priebežne	KCVČ – RCM RMTNK Iuventa	Rozpočet KCVČ Grantové programy
1.3	podporovať uznávanie rozvinutých kompetencií získaných počas stáží, job shadowingu, dobrovoľníckych činností, neformálneho vzdelávania a iných aktivít či už u kľúčových aktérov, ale aj u mladých ľudí	priebežne	KCVČ – RCM	Rozpočet KCVČ Grantové programy
1.4	podpora vzdelávacích, informačných a podporných aktivít v oblasti kariérového poradenstva, aktívneho občianstva, medzinárodnej mobility, inklúzie a sociálnom začlenení, nových trendoch v oblasti práce s mládežou a online nástrojoch, dobrovoľníctve, životnom prostredí, našej kultúre a iných kultúrach, aktívnom občianstve, globálnych témach a	priebežne	TSK KCVČ – RCM v spolupráci s CPPPpP, Iuventa, SŠ, RMTNK, KR PZ SR, Slovenský	Rozpočet KCVČ Grantové programy

TRENČIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
K R A J

	enviromentálnej výchovy (spolupráca oblasti práce s mládežou pri plnení v rámci koncepcie enviromentálnej výchovy a i.), zdraví a zdravom životnom štýle a duševnom zdraví (sebapoznanie, zvládanie stresu a záťaže mladých ľudí, a iných) u kľúčových aktérov/ multiplikátorov, a u mladých ľudí		červený kríž, a ďalšími KA	
1.5	zvyšovať kompetencie ako informácie podávať mladým ľuďom zrozumiteľne, aktívne a spôsobom pre nich zrozumiteľným a atraktívnym a rozvíjať kritické myslenie a analytické myslenie u mladých ľudí	priebežne	TSK KCVČ – RCM v spolupráci so SŠ, RMTNK, K PSM miest a ďalšími KA	Rozpočet KCVČ Grantové programy
1.6	posilniť kapacity kľúčových aktérov a mladých ľudí v oblasti práce s marginalizovanou mládežou	priebežne	TSK KCVČ – RCM v spolupráci s CPPPaP, Iuventa, SŠ, a ďalšími KA	Rozpočet KCVČ Grantové programy
1.7	podporovať rozvoj kompetencií na podporu rozvoja: medziľudských, medzikultúrnych a medzigeneračných dialógov a rozvoj rovesníckeho vzdelávania „Peer to peer“ v oblasti práce s mládežou a rozvoj ich väčšej spolupráce a vzájomnej podpory	priebežne	TSK KCVČ – RCM v spolupráci s K PSM miest a ďalšími KA	Rozpočet KCVČ Grantové programy
1.8	podpora pravidelnosti podporných aktivít a vzdelávacích aktivít a spolupráce v oblasti práce s mládežou	priebežne	TSK KCVČ – RCM v spolupráci s K PSM miest a ďalšími KA	Rozpočet KCVČ Grantové programy
1.9	podpora učeníu sa hodnotám : rešpekt, tolerancia, solidarita, a ďalšie	priebežne	TSK KCVČ – RCM v spolupráci s CPPPaP, Iuventa, SŠ, s K PSM miest a ďalšími KA	Rozpočet KCVČ Grantové programy

Indikátory výsledku	Merná jednotka	Cieľová hodnota
Počet školiacich a informačných podujatí pre pedagogických pracovníkov, pracovníkov s mládežou, koordinátorov práce s mládežou a ďalších multiplikátorov v oblasti práce s mládežou	Počet podujatí	25
Počet školiacich a informačných podujatí pre mladých ľudí	Počet podujatí	25
Počet vyškolených pedagogických pracovníkov, pracovníkov s mládežou, koordinátorov práce s mládežou a ďalších multiplikátorov v kľúčových oblastiach rozvoja práce s mládežou	Počet vyškolených multiplikátorov	300
Počet zapojených mladých ľudí do školiacich a informačných aktivít v kľúčových oblastiach rozvoja práce s mládežou	Počet vyškolených mladých ľudí	300
Počet pravidelných podujatí na podporu rozvoja práce s mládežou v Trenčianskom kraji, ktoré sa opakujú minimálne 3 roky po sebe	Počet podujatí	10
Počet analýz vzdelávacích a rozvojových potrieb kľúčových aktérov a mladých ľudí v oblasti práce s mládežou a podpora aktivít vychádzajúcich a riešiacich dané potreby v Trenčianskom kraji	Počet analýz	2
Organizácia podporných aktivít na uznávanie novonadobudnutých kompetencií mladých ľudí a kľúčových aktérov v oblasti práce s mládežou	Počet podporných aktivít	4

3.2 CIEĽ 2 – ROZVOJ A ZVYŠOVANIE KVALITY PRÁCE S MLÁDEŽOU

Vytváranie priestorov, podmienok a podporných aktivít pre rozvoj práce s mládežou, ako sú napríklad neustála analýza potrieb, nadväzovanie partnerstiev, spolupráce, tvorba rôznych platforiem na spoluprácu aktérov, vytváranie podmienok a spôsobov zvyšovania informovanosti a participatívneho a konštruktívneho dialógu, inklúzie, kariérového poradenstva, dobrovoľníctva, podporné aktivity na rozvoj zdravia, duševného zdravia a životného prostredia a ďalších. Trvalá udržateľnosť práce s mládežou závisí aj od vytvorenia pozície koordinátora práce s mládežou na miestnej úrovni a jeho podporných aktivít a rozvoja spolupráce s regionálnym koordinátorom práce s mládežou.

TRENČIANSKY
SAMOSPRAVNÝ
K R A J

Cieľ 2 - Rozvoj a zvyšovanie kvality práce s mládežou		Časový rámeč	Zodpovedná inštitúcia	Zdroj financovania
2.1	analýza potrieb v oblasti práce s mládežou a podpora aktivít vychádzajúcich a riešiacich potreby mladých ľudí v Trenčianskom kraji	priebežne	KCVČ – RCM v spolupráci s KA	Rozpočet KCVČ Grantové programy
2.2	podporné aktivity na rozvoj spolupráce formálneho a neformálneho vzdelávania	priebežne	KCVČ – RCM v spolupr. so SŠ a ZŠ, K PSM miest a ďalšími KA	Rozpočet KCVČ Grantové programy
2.3	propagácia a oceňovanie prínosov a dopadov neformálneho vzdelávania a dobrých príkladov praxe	priebežne	KCVČ – RCM v spolupráci s KA	Rozpočet KCVČ
2.4	zabezpečiť zrozumiteľný spôsob a prístup ku kvalitným informáciám a podporným mechanizmom s cieľom pripraviť mladých ľudí na meniaci sa trh práce a budúci život a podpora schopnosti kriticky hodnotiť informácie a zúčastňovať sa participatívneho a konštruktívneho dialógu u mladých ľudí	priebežne	TSK KCVČ – RCM v spolupráci s CPPPaP, RM TNK, Iuventa, SŠ, a ďalšími KA	Rozpočet KCVČ Grantové programy
2.5	podporovať aktivity a rozvoj kariérového poradenstva na území Trenčianskeho kraja	priebežne	TSK KCVČ – RCM v spolupráci so ZŠ, SŠ, CPPPaP, zástupcami zamestnávateľov, K PSM miest a ďalšími KA	Rozpočet KCVČ Grantové programy
2.6	podpora vytvárania podmienok pre rozvoj medzigeneračnej, medzikultúrnej, „Peer to peer“ rovesníckej spolupráce , vzdelávania, výmenu skúseností v oblasti práce s mládežou	priebežne	KCVČ – RCM K PSM miest a ďalšími KA	Rozpočet KCVČ Grantové programy
2.7	vytváranie podmienok na vyhľadávanie, podporu a rozvoj lídrov a motivátorov	priebežne	TSK KCVČ – RCM K PSM miest a ďalšími KA	Grantové programy
2.8	posilniť demokratickú účasť a autonómiu mladých ľudí a podpora vytvárania	priebežne	TSK	Grantové programy

TRENČIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
K R A J

	priestorov určených mládeži , kde môžu rozvíjať svoje kompetencie, ktoré budú autonómne, otvorené, bezpečné, prístupné pre všetkých a ponúknu odbornú podporu pri rozvoji mladých ľudí		KCVČ – RCM v spolupráci s K PSM miest a ďalšími KA	
2.9	podpora vzniku, rozvoja a udržateľnosti partnerstiev medzi všetkými aktérmi v oblasti práce s mládežou a podpora ich sieťovania a zviditeľňovania ich práce	priebežne	TSK KCVČ – RCM v spolupráci s K PSM miest a ďalšími KA	Rozpočet KCVČ Grantové programy
2.10	podpora vzniku, rozvoja kvality a trvalej udržateľnosti , podpora vytvárania pravidelných podporných nástrojov pre trvalú udržateľnosť v oblasti práce s mládežou, pozície koordinátora práce s mládežou pri samosprávach	priebežne	KCVČ – RCM v spolupráci s K PSM miest a ďalší KA	Rozpočet KCVČ Grantové programy
2.11	podpora kontrolných, prevenčných, osvetových aktivít a medializácie, rozvoj inkluzívneho prierezového prístupu v oblasti zdravia, duševného zdravia a zdravého životného štýlu a ochrany životného prostredia (napr. "Zelené oči")	priebežne	TSK KCVČ- RCM, v spolupráci so ZŠ, SŠ, s K PSM miest, s CPPPaP, KR PZ SR, Sl.červeného kríža, Juventy, a ďalšími KA	Rozpočet KCVČ Grantové programy
2.12	podporovať vytvárania prostredia, priestorov, príležitostí, zdrojov, programov, aktivít v oblasti práce s mládežou tak, aby umožnili a zaručili kvalitnú prácu, začlenenie všetkých mladých ľudí, aj mladých s ne-dostatkem príležitostí a uľahčili dialóg a sociálnu súdržnosť a podporu boja proti diskriminácii a segregácii (sociálne, zdravotne znevýhodneným, so zdravotnými, duševnými problémami, iného kultúrneho alebo sociálneho prostredia, geograficky vylúčených oblastí, alebo mladých ľudí so vzdelávacími problémami)	priebežne	TSK KCVČ – RCM v spolupráci s CPPPaP, Juventa, SŠ, s K PSM miest a ďalšími KA	Rozpočet KCVČ Grantové programy
2.13	podpora rozvoja dobrovoľníctva, mapovanie možností dobrovoľníckych aktivít, oceňovania v oblasti, propagácie, sieťovania a uznania prínosov dobrovoľníctva v Trenčianskom kraji a podpora koordinácie dobrovoľníckych aktivít a štruktúr na podporu	priebežne	TSK KCVČ – RCM v spolupráci s Tecomko, DofE, Juventa, SŠ, s K PSM	Rozpočet KCVČ Grantové programy

TRENČIANSKY
SAMOSPRAVNÝ
K R A J

dobrovoľníctva s motivácie mladých ľudí sa zapojiť		miest a ďalšími KA
Indikátory výsledku	Merná jednotka	Cieľová hodnota
Počet spoločných aktivít so ZŠ a SŠ a aktérmi v oblasti práce s mládežou pre rozvoj kľúčových oblastí rozvoja práce s mládežou	Počet podujatí	5
Počet propagačných aktivít a aktivít na podporu oceňovania prínosov a dopadov neformálneho vzdelávania a dobrých príkladov praxe	Počet aktivít	5
Počet propagačných a informačných aktivít pre kľúčových aktérov a mladých ľudí	Počet aktivít	80
Počet novovzniknutých partnerstiev, alebo nových projektov v už existujúcich partnerstvách zameraných na rozvoj práce s mládežou	Počet nových partnerstiev alebo projektov	6
Počet nových koordinátorov práce s mládežou na lokálnej úrovni na území Trenčianskeho kraja	Počet koordinátorov	2
Počet analýz vzdelávacích a rozvojových potrieb kľúčových aktérov a mladých ľudí v oblasti práce s mládežou	Počet analýz	2
Počet aktivít zameraných na rozvoj inkluzívneho prierezového prístupu v oblasti zdravia, duševného zdravia a zdravého životného štýlu a ochrany životného prostredia (napr. "Zelené oči")	Počet aktivít	10
Počet aktivít na podporu začlenenia všetkých mladých ľudí, aj mladých s nedostatkom príležitostí	Počet aktivít	10
Počet aktivít na podporu rozvoja dobrovoľníctva v Trenčianskom kraji	Počet aktivít	10

4 IMPLEMENTÁCIA, REALIZÁCIA A HODNOTENIE KONCEPCIE

TSK pri vykonávaní regionálnej samosprávnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži spolupracuje so školami a školskými zariadeniami, orgánmi štátnej správy, obcami, mestami, mimovládnyimi organizáciami, zamestnávateľmi a ďalšími aktérmi na území kraja a podporuje synergiu opatrení v jednotlivých oblastiach rozvoja práce s mládežou.

TSK realizáciou niektorých konkrétnych opatrení smerujúcich k napĺňaniu tejto koncepcie poveruje Krajské centrum voľného času v Trenčíne, ktorého súčasťou je Regionálne centrum mládeže.

TSK je iniciátorom zriadenia Medzisektorovej pracovnej skupiny pre mládež na úrovni kraja, ktorú zvoláva koordinátor práce s mládežou. Má poradný charakter pri realizácii opatrení v oblasti práce s mládežou. Medzisektorová pracovná skupina zároveň schvaľuje vyhodnotenia a návrhy akčných plánov na jednotlivé obdobia, dáva návrhy, podnety a stanoviská v oblasti rozvoja kvality práce s mládežou a plnenia cieľov stanovených v tejto koncepcii.

Hodnotenie plnenia tejto koncepcie sa uskutoční v polovici jej realizácie, v roku 2024 a v závere jej platnosti, v roku 2028. Hodnotenie koncepcie koordinuje Úrad TSK a uskutoční sa formou konzultačných stretnutí na regionálnej úrovni, na ktorých sa zhodnotí napĺňanie koncepcie prostredníctvom uskutočnených opatrení.

ZÁVER

Predkladaná koncepcia si kladie za cieľ vytvoriť podmienky a príležitosti pre zvyšovanie kvality života mladých ľudí na území Trenčianskeho kraja. Za základné hodnoty vo vzťahu k deťom a mládeži TSK považuje rovnosť, spoluprácu, rešpekt, solidaritu a spoluzodpovednosť.

Koncepcia rozvoja práce s mládežou v Trenčianskom samosprávnom kraji do roku 2028 je otvorený dokument, ktorý je možné aktualizovať a tak priebežne reagovať na novovzniknuté potreby mladých ľudí v Trenčianskom kraji.

Spracovala: Ing. Silvia Štefániková – Koordinátorka práce s mládežou TSK

V Trenčíne dňa 28.10.2020